

CLASSIFICACIÓ DELS CONTRACTES

1) BILATERALS O SINAL·LAGMÀTICS, I UNILATERALS

- És una distinció de gran importància pràctica, basada en la naturalesa del vincle creat.
- El contracte és sempre un negoci jurídic bilateral, pel que fa al fet que requereix un acord de voluntats per al seu naixement. Però, precisat açò, cal indicar que aquesta distinció fa referència als efectes d'aquest i, per tant, als drets i obligacions què se'n deriven.
- - Contractes bilaterals: ambdues parts resten obligades entre si, i els drets i les obligacions són recíprocs (compra i venda, arrendament, etc.), cada part és recíprocament creditora i deutora de l'altra.
- - Contractes unilaterals: les obligacions naixen solament a càrrec d'una de les parts (dipòsit, préstec, etc.). Solament n'hi ha una part creditora i una altra de deutora.

LA BILATERALITAT

- Ordinàriament està determinada pel tipus abstracte de contracte, tot i que de vegades en resulta de les estipulacions de les parts que, en ús de l'autonomia privada, converteixen en bilaterals negocis en principi unilaterals (p. ex., quan s'elimina en alguns negocis l'element natural de la gratuïtat, com passa si en el mandat o en el dipòsit es convé una retribució, en què el dipositant i el mandant resten obligats a satisfer-la).

CONSEQÜÈNCIES DE LA BILATERALITAT (I)

- 1a) Llevat de pacte en contrari, o que per raó de la funció econòmica del contracte una de les prestacions haja de precedir a l'altra, les dues obligacions recíproques nascudes del contracte sinal·lagmàtic són de compliment simultani, i cap dels contractants pot exigir de l'altre el compliment si, per la seua banda, no ha complit o s'ha aplanat a complir allò que li pertoca. Si no es respecta açò, el mandat de compliment pot oposar l'*exceptio non adimpleti contractus*, acollida per la jurisprudència.

CONSEQÜÈNCIES DE LA BILATERALITAT (II)

- 2) Com a derivació de la simultaneïtat, apareix el principi de la compensació de la mora, previst en l'article 1.100, últim paràgraf (“En les obligacions recíproques, cap dels obligats incorre en mora si l'altre no compleix o no s'aplana a complir degudament allò que l'incumbeix. Des que un dels obligats compleix la seua obligació, comença la mora per l'altre”).

CONSEQÜÈNCIES DE LA BILATERALITAT (III)

- 3) La facultat resolutòria.
- Art. 1.124 CC (pres del *Code* francès, que ho va incorporar a partir de les reflexions de DOMAT i POTHIER).
- El seu fonament ha estat buscat en la teoria de la causa, en l'equitat, en l'equivalència de les prestacions i en la voluntat presumpta dels contractants.
- Els pressupostos d'aplicació de l'article són:
 - a) Evident reciprocitat de les obligacions i, per tant, plena bilateralitat.
 - b) Ha de tractar-se d'un vertader i propi incompliment referent a l'essència d'allò pactat, sense que siga prou que afecte prestacions accessòries o complementàries que no impedisquen, per l'escassa entitat, que el creditor obtinga la finalitat econòmica del contracte.
 - c) Que el contractant haja complit, per la seua banda, allò que l'incumbeix, perquè qui incompleix no pot instar la resolució.
 - d) No cal que l'incompliment siga causat únicament per la voluntat deliberadament rebel de l'altra part, sinó que és prou que es constate una situació objectiva d'incompliment, encara que aquest no siga atribuïble a l'obligat (vegeu els arts. 1.182 i 1.184 CC).

CONTRACTES SINAL·LAGMÀTICS IMPERFECTES O *EX POST FACTO*

- Són negocis que, en el seu origen, són clarament unilaterals (amb obligacions a càrrec solament d'un dels contractants), tot i que, amb posterioritat, en l'execució del contracte, pot resultar també obligat l'altre.
- P. ex., en el contracte de mandat (naturalment gratuït) pot passar que el mandatari haja fet despeses o anticipat quantitats de les quals ha de ser rescabalat pel mandant.

2) CONSENSUALS, REALS I FORMALS

- - CONSENSUALS: Per a la perfecció d'aquests n'hi ha prou amb el mer consentiment. Són la regla general (vegeu els arts. 1.254 i 1.258 CC).
- - REALS: L'entrega de la cosa és element per al naixement de l'obligació (mutu, comodat, dipòsit i penyora).
- - FORMALS O SOLEMNES: La validesa d'aquests exigeix omplir, imperativament, la forma assenyalada per la llei (p. ex., donació d'immobles, art. 633 CC; hipoteca, arts. 1.875 CC i 145 i 158 Llei hipotecària). Són excepció, tot i que progressivament n'augmenta el nombre per exigències de seguretat del tràfic jurídic.

3) OBLIGATORIS I REALS

- - OBLIGATORIS: Aquells la finalitat dels quals és la d'establir drets de crèdit entre els seus subjectes.
- - REALS (O "AMB EFICÀCIA REAL"): Aquells la finalitat dels quals és la de constituir, transmetre, modificar o extingir un dret real.

4) ONEROSOS I GRATUÏTS (I)

- - ONEROSOS: Es dóna un intercanvi de prestacions (vegeu l'art. 1.274 CC), cada part pretén obtenir amb el negoci un avantatge patrimonial. Ara bé, l'equivalència de les prestacions en el contracte onerós no s'ha de traduir en una igualtat objectiva, mil·limètrica, perquè això aniria en contra de l'esperit de l'article 1.255 CC.
- Com diu LACRUZ, l'onerositat del contracte entranya la correspondència entre les prestacions d'una part i de l'altra; l'única cosa important és que cada prestació es pacta subjectivament a canvi de l'altra i sense ànim de gratificar.
- - GRATUÏTS O LUCRATIUS: Aquells que se celebren amb el propòsit de realitzar una liberalitat, de manera que una de les parts procura a l'altra un avantatge patrimonial sense rebre res en canvi.

ONEROSOS I GRATUÏTS (II)

- La distinció onerosos/gratuïts és rellevant en diversos aspectes:
- - En el camp de l'acció revocatòria (art. 1.111 CC), perquè l'acció dels creditors per raó del frau se simplifica en els contractes a títol lucratiu, per la presumpció de concurrència (vegeu també l'art. 1.297 CC).
- - La responsabilitat dels contractants és, de vegades, distinta segons la naturalesa onerosa o gratuïta del negoci. Així, mentre que el venedor està obligat al sanejament per la cosa venuda (arts. 1.461 i 1.474 i següents CC), en canvi el donant no té aquesta obligació respecte de les coses donades (art. 638 CC). La responsabilitat del mandatari s'estima amb més rigor quan és retribuït.
- - Els contractes lucratius se celebren ordinàriament en consideració a la persona de l'afavorit (*intuitu personae*), raó per la qual l'error en el subjecte invalidarà el negoci (art. 1.266 CC); en canvi, aquesta ineficàcia no es dóna, llevat de supòsits molt singulars, en els contractes onerosos.
- - Com que en els contractes a títol gratuït es dóna un empobriment del disponent que pot perjudicar els drets dels successors legals d'aquest, la llei faculta els hereus forçosos a sol·licitar la reducció de les donacions inoficioses (arts. 636 i 819 CC).

5) CONMUTATIUS I ALEATORIS

- Dins dels contractes onerosos, pot establir-se una subdivisió:
- - COMMUTATIUS: Les prestacions de les parts són certes i estan ben determinades des de la formació del contracte, sense eventualitats d'increment o disminució.
- - ALEATORIS: El guany o la pèrdua depenen de la sort o d'un esdeveniment incert (joc i travessa, assegurança, renda vitalícia, etc.). Vegeu l'art. 1.790 CC.

6) CAUSALS I ABSTRACTES

- - CAUSALS: La causa és part integrant del contracte o apareix incorporada a la declaració de voluntat. Són la regla general.
- - ABSTRACTES: La causa apareix, en principi, deslligada del contracte, de manera que el titular gaudeix de legitimació formal suficient per a exercir els drets que constitueixen el seu contingut, mentre un jutge no declare que la causa (simplement presumpta) no existeix (p. ex., promeses i reconeixements abstractes de deute).

7) TÍPICIS I ATÍPICIS

- - TÍPIC: Aquell que està específicament regulat en la llei.
- - ATÍPIC: Aquell que no té una reglamentació pròpia i ha estat creat per la lliure iniciativa dels atorgants, a l'empara de la seua autonomia contractual (p. ex., contracte d'exposició, de subministrament, servei de caixa de seguretat).
- La doctrina sol dividir els contractes innominats o atípics en PURS i MIXTOS, segons que no tinguen cap relació amb els típics o que barregen funcions i elements de diversos tipus.
- S'entén que, per al supòsit d'un contracte sense preceptes legals aplicables, la regulació d'aquest s'acomodarà a allò pactat per les parts dins dels límits de l'art. 1.255 i, subsidiàriament, a les normes generals del contracte, completades pels usos i la jurisprudència.